

MARIBORSKI

VEČERNIK

Cena 1 Din

Uredništvo in uprava: Maribor, Gosposka ul. 11 / Telefon uredništva 2445, uprave 2455
Izhaja razen nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri / Velja mesečno prejemnik
v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom 12 Din / Oglasi po ceniku / Oglase
sprejema tudi oglasni oddelček „Jutra“ v Ljubljani / Poštni številni račun št. 11.400

„JUTRA“

Prsti italijanskega imperializma na Malti

RAZVOJ ITALIJANSKE PROPAGANDE IN ANGLEŠKA OBRAMBA.

Otok Malta z okoliškim otočjem, ki leži med Italijo in Afriko in je že od leta 1800. angleška posest, je zadnje dni zopet stopil v ospredje evropskega zanimanja. Otočje meri le 316 kvadratnih kilometrov, a šteje okoli 240.000 prebivalcev. Domačini so tako po rasi kakor tudi po jeziku velika mešanica prastarih grških, italijanskih in arabskih doseljencev. Malteški jezik štejejo Italijani med svoja narečja, v resnici se pa morajo Italijani sporazumeti samo z onimi Maltežani, ki so se v šoli ali kje drugje naučili knjižne italijanščine. Očito torej, da Maltežani niso Italijani, toda dolgotrajna italijanska kultura prizadevanja na Malti je rodila kljub temu med njimi nekakšno italijansko kulturno in s tem vsaj deloma tudi nacionalno orientacijo. Vendar ni kazala Italija do fašizma nobenih neposrednih aspiracij na Malto; zadovoljevala se je s kulturnim delom. Z ustanavljanjem italijanskih šol in drugih zavodov, se ji je posrečilo napraviti na Malti italijanščino za jezik inteligence in sploh »nobel« govorico. Na ta način bi se mogel položaj Maltežanov vzporediti s položajem Slovencev na Koroškem, kjer so Nemci našim ljudem v teku stoletij vsilili dvojezičnost in jih nacionalno oslabili ter duhovno podjarmili. Isto so Italijani napravili n. pr. tudi z benečanskimi Slovenci in Furlani, ki se danes prištevajo sami k Italijanom, dasi to nikakor niso.

Italijansko kulturno akcijo na Malti je angleška liberalnost ne samo omogočala, ampak jo je nehoti celo podpirala. Anglija je dala tej svoji izredno važni koloniji avtonomijo, skoraj slično položaju dominiona. Na ta način se je Malta sama upravljala, imela je svoj parlament, vlado in upravo, nad katero je stal le angleški guverner. Vendar je bilo sodelovanje med Maltežani in Angličani nemoteno, dokler se v Italiji ni pojavil fašizem, ki je priključil kulturni akciji na Malti še italijansko politično, iredentistično akcijo. V italijanskih šolah na Malti in na italijanskih visokih šolah v Italiji vzgojena mlada malteška intelligenca se je dala kmalu ogreti za italijanski fašizem in s tem tudi za politični nacionalizem, od katerega je bil do iredentizma potreben samo še en sam korak. Ta intelligenca je uplivala z demagogijo tudi na ostalo prebivalstvo, in tako se je zgodilo, da je malteška konservativna stranka, ki jo je vodil lord Strickland, pri volitvah propadla in so dobili večino italofilski nacionalisti, fašistični iredentisti.

Liberalna Anglija je dopustila tudi njihovo vlado, toda le prekmalu se je pre-

pričala, kam so usmerjeni njeni pravi zadnji nameni. Iredentizem je postal posledaj odkrita politika malteške italofilske nacionalistične vlade. Prva posledica je bila, da je London omejil njen delokrog in kompetenco ter vrge ob enem tudi iz šol italijanščino, katero je zamenjala malteščina poleg angleščine kot prvega jezika državne uprave. Toda vlada je znala tudi še potem najti pota in načine, da je mogla nadaljevati svoje razdiralno delo. Omogočila je italijanski napadalni šolski družbi »Dante Alighieri« ustanavljanje zasebnih italijanskih otroških vrtcev, ljudskih šol in gimnazij, obenem pa še številnih kurzov za mladino in odrasle. Na Malto je prišlo več sto italijanskih učiteljev in profesorjev iz Italije, ki je vse to delo tudi bogato financirala. Da so bili ti italijanski zavodi obenem tudi legla za širjenje fašizma in iredentizma, ni treba posebej naglašati. Položaj je postajal tako od dne do dne nevrzdržnejši, in naposled je morala Anglija seči po skrajnih obrambnih sredstvih. Ukinila je malteško ustavo, prisilila vlado v La Valetti, da je odstopila, in spremenila otok zopet v angleško kronska kolonijo. V zvezi z vsem tem je zatrla tudi vse razdiralno delo italijanskih napadalnih organizacij.

Da je ta spor močno ohladil medsebojno prijateljstvo Italije in Anglije, je razumljivo, vendar bi bilo pogrešno izvajati iz tega predalekosežnejše sklepe. Uradna Italija se bo gotovo varovala vsega, kar bi spor med Anglijo in malteškimi iredentisti spravilo kakorkoli na področje spora med Rimom in Londonom. Važen pa je nastali položaj za bodočnost, ker bi utegnil močno upliti vati na angleško politiko v Sredozemskem morju. Pomisliti moramo namreč, da je Malta poleg Gibraltarja, Cipra in Sueza najvažnejša velikobritanska postojanka v Sredozemlju. Samo dokler ima Velika Britanija Malto in na njej močne utrdbe, veliko posadko in številno vojno brodovje, ki ga more v primeru potrebe naglo odposlati kamor hoče, je njena pot v Indijski ocean, v Indijo, vzhodno Azijo, Avstralijo in Novo Zelandijo popolnoma prosta in varna. Da bi Anglija mogla spričo tega kdaj odstopiti Malto Italiji, je popolnoma izključeno.

Italijani tako nikoli ne bodo dosegli svojega namena, njihovo rovarjenje na Malti je pa vendar zadosti značilno, ker nam dokazuje, da fašizem ne iztega prstov samo po jugoslovanskih, albanskih, grških in francoskih, marveč tudi po angleških pokrajinah. In povsod se poslužuje istih zahrbtnih metod!

Trgovinska pogajanja med nami in Italijo

V BEOGRADU UPAJO, DA SE BO DOSEGEL PAMETNE IN UVIDEVEN SPORAZUM, KI BO KORISTIL OBEMA DRŽAVAMA.

BEOGRAD, 7. novembra. Sinoči je odpotovala v Rim delegacija našega trgovinskega ministrstva, ki se bo pogajala z Italijo za novo trgovinsko pogodbo med obema državama, zlasti pa glede našega izvoza živine in mesa. Italija namreč znova zvišati uvozne carine za to blago. Pogajanja bodo važna, ker bodo od njih izida odvisni vsi naši bodoči trgovinski odnosi z Italijo. Trgovinski odnosi med obema državama so bili doslej zgrajeni na pogodbi iz leta 1924. in se do aprila l. 1932. niso bistveno spremenili. To je bil najboljši dokaz, da sta obe državi za svobodno izmenjavo blaga. Toda v mesecu marcu je zahtevala Italija iz agrarno-protekcioni-

nih razlogov zvišanje uvozne carine na živino in meso. Jugoslavija je na to pristala, a Italija je sedaj sklenila povečati tudi še nove carine. V tukajšnjih krogih se naglašja, da je bila Jugoslavija s to politiko Italije precej oškodovana, da pa ima škodo tudi Italija sama, ker je Jugoslavija močna kupovalka italijanskega blaga. Sedaj se upa, da se bo dosegla ugodna rešitev na temelju uvidevnosti, ki bo v interesu obeh držav.

LITVINOV V AMERIKI.

WASHINGTON, 7. novembra. Ruski komisar za zunanje zadeve Litvinov je danes prispel v Newyork in se takoj odpeljal dalje v Washington. Roosevelt ga bo sprejel v četrtek.

Nova rimska akcija za pakt štirih

GÖRING JE DOPOTOVAL K MUSSOLINIJU, DA PRIPRAVITA NOVO AKCIJO, PO KATERI NAJ BI VELESILE REŠEVALE RAZOROŽITEV. NEMCIJA IN ITALIJA VODITA SKUPNO, DOGOVORJENO POLITIKO

RIM, 7. novembra. Včeraj sta prispela z letalom semkaj pruski ministrski predsednik G ö r i n g in hesenski princ F i l i p, zet italijanskega kralja; z njima je prispel tudi pruski predsedstveni podtajnik K ö r n e r. Zatrjuje se, da sta G ö r i n g in princ Filip dopotovala v Italijo v važni politični zadevi. Gre baže za prizadevanje Nemčije, da bi zopet dosegla močnejšo podporo fašistične Italije v boju za enakopravnost.

LONDON, 7. novembra. Naglo in nepričakovano potovanje pruskega ministrskega predsednika G ö r i n g a v Rim je vzbudilo v tukajšnjih političnih krogih veliko presenečenje. Rimski poročevalec »Morning Post« poroča svojemu listu, da je to potovanje

Göringa in njegovo konferiranje z Mussolinijem, spravilo zopet v ospredje nadaljevanje razorožitvenih pogajanj. Göringu je bilo od berlinske vlade naročeno, naj izjavi v Rimu, da je Nemčija pripravljena zopet sedeti za posvetovalno mizo, če dobi zadostna mirovna zagotovila in če se ji prizna faktična enakopravnost kot velesili. Če se bodo G ö r i n g o v i r i m s k i razgovori zaključili z uspehom, potem bo takoj po nemškem plebiscitu, ki bo 12. t. m., sklicana konferenca zastopnikov podpisnic pakta štirih, ki bo sklepala o nadaljnjih ukrepih. V Londonu menijo sploh, da vodita Nemčija in Italija v razorožitvenem vprašanju skupno dogovorjeno politiko.

Posledice svetovne krize poljedelstva

KRITIČEN POLOŽAJ ZARADI ODPORA FARMERJEV V AMERIKI. PADEC CEN AGRARNIH PRODUKTOV PO VSEM SVETU.

NEWYORK, 7. novembra. V petih farmarskih državah je položaj še vedno napet. Guvernerji teh držav se mude v Washingtonu in nagovarjajo predsednika Roosevelta naj bi ugodil njihovim željam, toda predsednik neče ničesar slišati in pravi, da bi bil to polom vsega načrta o ekonomski obnovitvi. Predsednik Roosevelt je pripravljen samo na neke manjše kompromise, po katerih bi se trenutno zboljšal položaj farmerjev. Ne stavka jo pa še vsi farmerji, vendar se prve posledice že občutijo. Poljedelske organizacije v 21 državah so sklenile sklicati konferenco, na kateri bo spričo današnjega položaja prav gotovo proglašena splošna ofenziva na celi črti, in sicer najprej generalna stavka vseh farmerjev, nato pa pohod na Washington. Kako se bo predsednik Roosevelt rešil iz tega mučnega položaja, ni znano, toda situacija je nevarna in bodo hude posledice neizogibne.

PRAGA, 7. novembra. Po objavi statistike cen na veliko, so v primeri z letom 1913. padle cene na Češkoslovaškem za 33 odst. Listi objavljajo primerjalno statistiko svetovne trgovine na debelo in konstatirajo, da je padel indeks cen v primeri z letom 1913. v USA za 13 odst., v Franciji za 18 do 19 odst., v Italiji za 18 do 19 odst., na Nizozemskem za 51 odst., v Belgiji za 42 odst., v Švici pa za 57 odst. Največji padec so doživeli agrarni produkti in sicer so padli v Argentini za 70 odst., v USA za 60 odst., na Madžarskem pa za 45 odst. V mnogih državah je velika razlika v cenah med trgovino na drobno in trgovino na debelo. Tako je n. pr. v Belgiji padel indeks pri veliki prodaji za 40 odst., v maloprodaji pa samo za 16

Rekonstrukcija italijanske vlade

RIM, 7. novembra. Agencija »Stefani« poroča, da je kralj sprejel ostavko admirala Sirianija kot ministra mornarice in maršala Balbe, ministra aviatike. Istočasno je bila sprejeta ostavka njunih državnih podtajnikov. Obe ministrstvi sta poverjeni Mussoliniju. General Valle je bil imenovan za novega državnega podtajnika aviatike, admiral Cavaignari za podtajnika mornarice, med tem ko je bil maršal Balbo imenovan za guvernerja Libije namesto maršala Badoglie. Admiral Siriani bo prevzel predsedstvo ravnateljstva kovinarskih podjetij v Cogni.

Tudi neosocialisti izključeni

PARIZ, 7. novembra. Po poročilih »Havas« je socialistični svet po dolgotrajni in živahni debati sklenil izključiti iz stranke Renaudela, Marcueta, Cayrela, Montagnana, Deata, Deschizeauxa in Lafonta. Za izključitev je glasovalo 3046 članov proti je bilo samo 863, dočim se je 101 član vzdržal glasovanja. Zastopnikom pa, ki so glasovali za načrte vlade ob padcu Daladierove vlade je bil izrečen samo ukor. Izključeni neosocialisti so sklenili s svojimi prijatelji osnovati

ново stranko, katere ustanovni kongres bo 3. decembra. To je po izključitvi levičarjev že druga cepitev.

POLOŽAJ KAKOR L. 1913.

BRUSELJ, 7. novembra. Ministrski predsednik de Brouqueville je imel na nekem katoliškem shodu govor, v katerem je izjavil, da je 15-letno mednarodno sodelovanje rodilo take uspehe, ki so slični položaju leta 1913. Zaradi tega posveča vlada vso pažnjo predvsem obrambi državnih mej.

TUDI ARGENTINA PRIZNA SOVJETE.

LONDON, 7. novembra. Iz Buenos Airesa poročajo, da se v tamkajšnjih političnih krogih naglašja, da se bo v primeru, če bo kongres USA izglasoval diplomatsko priznanje sovjetske Rusije, pričela tudi Argentina pogajanja v isti smeri s sovjetsko vlado.

ČEŠKOSLOVAŠKI PRORAČUN.

PRAGA, 7. novembra. Novi češkoslovaški državni proračun predvideva 7 milijard 630 milijonov kron izdatkov in 7 milijard 631 milijonov dohodkov.

POHOD LAČNIH NA PARIZ.

PARIZ, 7. novembra. Okoli 10.000 brezposelnih industrijskih okrajev Lille in Valenciennes se pripravlja na pohod lačnih na Pariz. Oblasti še niso ničesar ukrenile proti tej nameri.

Dnevne vesti

Prijateljem češkoslovaškega naroda!

Mariborska JČL ima za svojo posestrimo ČJL v Brnu, eno daleko najdelavnejših lig na Češkoslovaškem. V prijetnem spominu nam je še njen številni obisk v Mariboru začetkom julija t. l. pod vodstvom njenega predsednika prof. inž. Vlad. Filkuke, našega častnega konzula v Brnu in znanega njenega tajnika Stan. Janka. (Tiskano brošuro s slikami, ki poroča o tem njihovem izletu v našo državo, dobe interesenti pri tukajšnji JČL od sobote dalje.) V glavnem po njih zaslugi si je ta naša posestrima, ki ima preko 600 rednih članov, uredila v počitnicah sredi Brna (U solnice 11) svoje društvene prostore ter ustanovila tudi svojo knjižnico, katere namen je, nuditi svojim članom jugoslovanska literarna dela v originalu.

Da podpre njena idealna prizadevanja, se je odločila tukajšnja JČL pomoči svoji posestrimi pri ureditvi slovenskega dela njene knjižnice na ta način, da pri prijateljih češkoslovaškega naroda ter svojih članih in prijateljih zbere nekaj naših literarnih del in ji jih pošlje. Zato vse te prosimo, da pregledajo svoje knjižne omare, kjer imajo gotovo več dublet naših pesnikov in pisateljev ali pa tudi sicer lahko pogreše kako literarno delo, ki ga veš ne rabijo, ter se nam javijo bodisi po telefonu št. 2266 v uradnih urah v pisarni predsednika ministra dr. Vekoslava Kukovca, ali tajniku prof. Antonu Ovnju na klasični gimnaziji. Knjigi naj po možnosti tudi sami napišejo primerno posvetilo in svoje ime. Liga bo potem po slala po knjige svojega zastopnika do petka zvečer, ker se tajnik Janek v soboto že odpelje v Brno in jih vzame s seboj. Omenjamo še, da priredi Liga v Brnu tečaj slovenskega jezika in mnogo pomaga našemu tamkajšnjemu akadem. društvu »Jugoslaviji«.

Pri tej priliki vabimo vse one, ki bi bili pripravljeni sodelovati pri zblizevanju in sodelovanju z bratskimi Slovani na severu, da vstopijo v naš krog, ki šteje že 150 članov, ter pomagajo pri delu, ki mu stavi današnji čas vedno nove naloge v interesu nas vseh in vsega slovanstva. Zlasti v današnjih razmerah so vidne pozitivne koristi tega sodelovanja, da vseh drugih prijateljskih zvez in narodnega sorodstva sploh ne omenimo.

Odbor Jugoslovansko-češkoslovaške lige v Mariboru.

Poročila sta se v soboto 4. novembra v frančiškanski cerkvi gospod Janko Basej kinooperater Grajskega kina in gospodična Marija Verhovarjeva, posestnikova hčerka. Kot prič sta fungirala g. Julij Gustin, lastnik Grajskega kina in g. E. Vodopivec, uradnik Banovinske hranilnice v Mariboru. Bilo srečno!

Iz železniške službe. Premješeni so: Fran Urek s postaje Sava za postajenačelnika v Mursko Soboto, Vinko Bregant iz Logatca k Sv. Lovrencu na Pohorju, Maks Vedernjak pa iz Maribora za postajenačelnika v Rimske Toplice; v višjo skupino so pa napredovali Ant. Soukup, inženjer Franc Jagodič in Jakob Pretnar v kurilnici drž. železnice v Mariboru, Franc Šaupah v Ljutomeru; nadalje zvaniki Ignacij Repič pri progovni sekciji v Ptuj, Rudolf Bari v Kotoribi, Alojz Sojer v Mariboru, Albin Zor pri Sv. Lovrencu na Pohorju, Janez Pernat pri progovni sekciji Maribor kor. kol. Rok Klekar pri progovni sekciji v Ptuj, Janez Toplak na Pragerskem in Franc Jančič ter Ivan Ribič, oba na postaji Maribor glav. kol.

Nov grob. V tukajšnji bolnišnici je umrl po kratki in nenavadni bolezni v starosti 21 let Karel Negro, dijak 8. razr. mariborske realne gimnazije, doma iz Lubnega na Gorenjskem. Pogreb mladeniča, ki so ga vsi radi imeli, bo jutri ob pol 16. uri iz mestne mrtvašnice na pobrežko pokopališče. Bodi mu ohranjen lep spomin; žalujočim preostalem naše iskreno sožalje!

Dar. Gospa Tea Suppanz je podarila fondu Protituberkulozne lige za zgradbo azila za tuberkulozne bolnike ležalnik z blazino. Lepa hvala!

Tekmovanje za amatersko šahovsko prvenstvo Maribora. Preteklo nedeljo se je v kavarni »Jadran« odigralo četrto kolo v šahovskem prvenstvu Maribora. Doseženi so bili naslednji rezultati: v 1. skupini je Sila zmagal proti Bieni, Konič proti Strniši, Jordan proti Lukežu. Romež proti Favaju. Kramer je svojo partijo proti Šavliju prekinil, prav tako je bila igra Lešnik in Lupkov prekinjena. Partija med Lešnikom in Romežem iz tretjega kola je bila proglašena za neodločeno. Stanje po 4. kolu je naslednje: Ostanek 3 (1), Konič 3, Jordan 2½, Lukež, Šavli in Bien po 2, Kramer 1½, Romež in Sila po 1 točko. V drugi skupini je Fišer premagal Hvalca, Cizelj Vrenkota, Kotnik Gobca starejšega in Gobec mlajši Trelca. Viseča partija iz 3. kola med Lorberjem in Vrenkotom se je končala z zmago Lorberja. V tej skupini je stanje po 4. kolu naslednje: Kotnik in Lorber 3 (1), Gobec mlajši in Gujsnik 3. Fišer 2½, Gobec, starejši 2, Cizelj 1½ (1), Vrenko in Hvalec sta brez točke. Peto kolo se odigra v sredo 8. t. m. ob 20. uri v kavarni Jadran.

Izredni občni zbor prostovoljnega gasilnega in reševalnega društva. Prostovoljno gasilno in reševalno društvo v Mariboru ima svoj izredni občni zbor v soboto 11. novembra ob 20. uri v sejni dvorani Gasilskega doma na Koroški cesti. Na dnevnem redu je: poročilo o delovanju v preteklem 63. društvenem letu, poročilo blagajnika, poročilo pregledovalcev računov, volitev novega upravnega in nadzornega odbora, volitev pregledovalcev računov in prosti predlogi. Predloge je treba vložiti pri poveljstvu pismeno najkasneje 24 ur pred pričetkom izrednega občnega zbora, ker pozneje vloženi predlogi občni zbor ne bo obravnaval. Če ne bo navzočih zadostno število izvršujočih članov ob navedenem času, bo občni zbor pol ure pozneje in bo sklepčen ne oziraje se na število prisotnih. Načelnik Anton Benedičič.

Za obiskovalce koncerta Glasbene Matice dne 8. t. m. bo postavilo Mestno avtobusno podjetje po koncertu ob ½11. uri veliki avtobus na razpolago pred restavracijo »Union«. Avtobus bo vozil v smeri kadetnica-Radvanjska cesta do Nove vasi.

Glasbena Matica. Za koncert, ki bo v sredo, bo generalna vaja danes ob 18. uri 30 min., torej pol ure pred napovedanim časom, to pa radi posebnih drugih zaprek. Prosim točno. Zborovodja.

»XYZ«. Dramski krožek Zveze mladih intelektualcev bo vprizoril v Narodnem gledališču v sredo 15. t. m. ob 20. uri Klabundovo igro v 3. dejanjih »XYZ« v režiji g. Maksa Furijana.

Starešine akademskega društva »Jadran« imajo drevo ob 20. uri v lovski sobi pri »Orlu« prijateljski sestanek. Sestanka naj se udeleže vsi starešine, iskreno vabljeni pa so tudi starešine izven Maribora.

Pevskemu društvu »Jadran« se najtopleje zahvaljujemo za žalostinko, katero je zapel zbor na grobu našemu nepozabnemu Stipetu. Družini Ferengja-Klančič.

Starešinstvo društva Triglav ima družabni sestanek svojih članov, obenem poslovalni večer odbornika gosp. dr. L. Berlica, v petek, 10. t. m. ob 20. v lovski sobi hotela »Orel«. Vsi starešine vljudo vabljeni! Odbor.

Temeljni kamen za Turistovski dom na Irškem vencu. V nedeljo 29. oktobra je bil položen temeljni kamen za Turistovski dom na Irškem vencu. Omenjeno gorsko postojanko bo zgradilo planinsko društvo »Fruška gora« s pomočjo društva za napredek turizma v Novem Sadu in s pomočjo sredstev svojih članov ter občine mesta Novega Sada. Turistovski dom bo zgrajen na zemljišču samostana Hopova, načrte za njega pa so izdelali arhitekti iz Novega Sada in Beograda. Ob tej priliki so bile na Irškem vencu velike svečanosti, ki se jih je udeležilo več sto turistov in zastopniki oblastev. Tako bo torej obogatelo naše planinstvo za novo postojanko, ki je bila zlasti na Irškem vencu nujno potrebna.

Da osvežite kri, pijte nekaj dni zaporedoma zjutraj čašo Franc-Joželove grenčice.

Potniki in krošnjariji, obiskovanje privatnih strank. Združenje trgovcev v Mariboru je domalo, da je mnogo strank zlasti uradništvo in delavstvo raznih tovarni kupilo blago za obleke ne le od potnikov in krošnjarijev, ki so jih obiskali na domu ali v obratu in jim blago vsilili na obroke mnogokrat po zelo visokih, pretiranih cenah. Združenje opozarja vse prizadete stranke, da je prodaja blaga po hišah dovoljena samo, ako je bil dotični trgovec pozvan od stranke na dom, vsako drugo obiskovanje strank je pa po § 143 novega obrtnega zakona prepovedano in se po § 145 spori, izvirajoči iz prepovedanih prodaj, ne morejo niti iztožiti, ker so taka trgovska opravila nična ali neveljavna. Toliko v pojasnilo vsem onim, ki so bili v takih primerih glede kakovosti blaga, pretiranih cen ali drugače opeharjeni in jim do bavitelji groze s tožbo, saj je dognano, da prodajajo tuji potniki ter krošnjariji blago po cenah, ki so kvalitativno mnogokrat do 100% višje, kakor v naših domačih trgovinah.

Obsojeni voluni. Pred državnim sodiščem za zaščito države v Beogradu je bila včeraj popoldne objavljena javna razsodba v procesu proti Luju Mičiču in tovarišem zaradi zločina volunstva v korist dveh tujih držav. Obsojeni so bili: podpolkovnik v p. Lujo Mičič na smrt na vešalih; Avgust Furlani, zasebni uradnik in kapetan v ostavki na 20 let ječe; Friderik Červenka, avstrijski državljani in major v p. na 10 let in 6 mesecev ječe; Kamilo Serragli, italijanski državljani in trgovec na 10 let ječe; vsi obsojenci so bili obsojeni tudi na trajno izgubo častnih državljanjskih pravic, Kamilo Serragli pa po prestani kazni na izgon iz naše države. Nadalje so bili obsojeni: trgovec in italijanski državljani Edmund Weiss na 5 let težke ječe in 5 letno izgubo častnih državljanjskih pravic ter na izgon po prestani kazni; Oskar Raunacher, administrativni kapetan v p. na 2.400 Din globe; Raul Raunacher, administrativni kapetan v p. na 1.200 Din globe; Anton Velikonja, major v p. na 3.000 Din globe, vpokojeni podpolkovnik Karlo Lanič pa je bil oproščen. Prvih 6 obtožencev je bilo obsojenih po § 42. vojaškega kazenskega zakona; Weiss kot pomočnik Streicherja, Oskar in Raul Raunacher ter Velikonja pa po § 114 k. z., ker niso prijavili pristojnim oblastem informacij o ukrepih obsojenega Červenke pred izdajo poročil tujim zaupnikom o vojaški obrambi naše države.

Smrt odličnega bolgarskega državnika. V Sofiji je včeraj umrl bivši ministrski predsednik Andrej Ljapčev v starosti 57 let. Pokojnik je bil eden izmed najodličnejših bolgarskih državljanov in vodja bolgarske nacionalistične politike. Že v mladih letih se je posvetil političnemu življenju. Prvič je bil izvoljen v narodno skupščino leta 1908., leta 1926. pa je postal ministrski predsednik.

Reorganizacija finančne kontrole. Naše finančno ministrstvo pripravlja veliko reorganizacijo finančne kontrole. Dosedanji sistem dvojnega tira, namreč sporednega poslovanja davčnih uradov in finančne kontrole, bo odpravljen ter bodo organi finančne kontrole direktno podrejeni davčnim upravam, kar bo vsakakor v korist uprave same in tudi občinstva ter bo s tem olajšana komplicirana služba finančne kontrole.

Radio Ljubljana. Spored za sredo 8. t. m. Ob 12.15: plošče; 12.45: poročila; 13: čas, plošče; 18: komorna glasba, radio kvintet; 18.30: radio-orkester; 19: tujski promet in naše občine, predava dr. Brilej; 19.30: literarna ura: Alma Kalinova, predava Leni Novijeva; 19.50 uvod v opero; 20: prenos opere »Pikova dama« iz Ljubljane, vmes čas in poročila.

Kino Union. Samo še danes, vefilm Schubertovih pesmi »Pesmi mojega brepenenja«, ki je radi svoje izredne kvalitete in lepote vzbudil največje navdušenje. V glavni vlogi Marta Eggerth. Hans Jaray in Luisa Uhlrich. Sledi film »Mesto pesmi« s slavnim pevcem Janom Kiepuro in Brigito Helm.

Grajski kino. Danes v torek zadnji dan vefilm »Planine kličejo«; Louis Trenker. Jutri premiera najnovejšega vefilma z G. Fröhlichom v glavni vlogi »Solčni žarki«. Izborna dejanje, krasne slike, lepa glasba. Partnerica Annabella. Sledi velika sijajna veseloigra »Gospodična Hoffmannovih pripovedk«. Anny Ondra v gl. vlogi.

Narodno gledališče

REPERTOAR.

Torek, 7. novembra ob 20. uri »Rože v snegu«, red A.

Sreda, 8. novembra: Zaprto.

Četrtek, 9. novembra ob 20. uri: »Voda« Red C.

»Studentje smo« je naslov prihodnjega glasbeni premieri, ki bo v najkrajšem času. Uglasbil jo je povsod tudi po gramofonskih ploščah znani slovenski humorist in kupletist Danilo Bučar. Glasbene točke so zelo melodiozne, instrumentirane na jazz. Besedilo je napisala Metka Bučarjeva ter je jako živahno in zabavno. Premieri bo prisostvoval tudi skladatelj. Režira Skrbinšek, dirigira kapelnik Herzog.

Želodčne bolečine. pritisk v želodcu, gniloba v črevesju, žolčnat okus v ustih, slaba prebava: glavobol, težak jezik, blede barva obraza izginajo često po večkratni uporabi naravne Franc-Joželove grenčice s tem, da jo izpijemo kozarec, preden ležemo spat. Specialni zdravniki za bolezn v prebavih izjavljajo, da je Franc-Joželovo vodo toplo priporočati kot v te namene služeče domače zdravilo. Franc-Joželova grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Zakon o obvezni telesni vzgoji mladine. Narodna skupščina bo pri letošnjem jesenskem zasedanju razpravljala o predlogu zakona o obvezni telesni vzgoji mladine. Ta zakonski načrt je bil že svojočasno dovršen skupno z gasilskim zakonom in bo sedaj definitivno rešen.

Radi komunizma se zagovarjajo pred beograjskim državnim sodiščem za zaščito države Boris Voimilović, Konrad Venigerholc, Dušan Bole, Lidia Šentjurčeva, Boris Kidrič, Ivanka Muičevićeva in Fedor Kovačič, vsi dijaki iz Ljubljane, ki so bili obtoženi komunistične propagande.

Prepovedane publikacije. Naše notranje ministrstvo je prepovedalo razpečevati »Mlado Jugoslavijo«, ki je izhajala kot tednik in »Hrvatskega maloprodavca«, ki je izhajal kot mesečnik v Zagrebu. Prepovedala pa je tudi razširjati brošuro »Šta je židovstvo«, ki je izšla v Zagrebu.

Dohodki mariborske carinarnice. Skupni dohodki mariborske carinarnice so znašali v mesecu oktobru 5 milijonov 137.571:75 Din, in sicer dohodki uvoza 5 milijonov 154.045:25 Din, izvoza pa 16.473:50 Din.

Zgodnja zima. V Liki je včeraj zapadlo 15 cm snega, na planinah pa ga je zapadlo skoraj 1 m. Snežilo pa je včeraj tudi v Medmurju, kjer je padel južni sneg in je sproti skopnel. Vse kaže, da bomo dobili letos zgodnjo zimo.

800 milijonov za asfaltno cesto Zagreb-Beograd. Gradbeno ministrstvo je dogotovilo načrt za zgraditev novih modernih avtomobilskih cest v vsej državi. Kot ena izmed prvih cest bo zgrajena cesta Beograd-Pančevo-Vršac, potem pa se namerava graditi cesta Beograd-Zemun-Novi Sad-Subotica. Prihodnje leto pa bodo pričeli najbrže že graditi asfaltno cesto Beograd-Zagreb, za katero je predviden znesek 800 milijonov dinarjev.

Tragična smrt otroka. V Vržeju je pretekli petek postala žrtev neprevidnosti in nepazljivosti rediteljev 2-letna Doroteja Horvatova. Gekletce je skakalo po dvorišču in padlo v precej globoko mlako, kjer se je utopilo. Rediteljica Jožefa Gaberčeva bo imela radi tega opravka pri sodniji.

Dve nezgodi. Ko je šel včeraj dopoldne po Frankopanovi ulici 25-letni sluga Anton Knuplež, ga je doletela huda nezgoda. Po nesrečnem naključju je prišel pred neki voz, katerega oje ga je sunilo s tako silo, da je odletel več metrov vstran in obležal na tleh s hudimi notranjimi poškodbami. Pri delu pa je Halbertovi tovarni padlo na 52-letnega delavca Ivana Vegana dvigalo in ga tako poškodovalo. Oba ponesrečenca so poklicani reševalci prepeljali v mariborsko bolnišnico.

Vremensko poročilo mariborske meteorološke postaje. Davi ob 7. uri je kazal toplomer 1.6 stopinj C; minimalna temperatura je znašala 0.6 stopinj C; termometer je kazal pri 15.4 stopinjah, 10.5, reduciran na ničlo pa 737.7; relativna vlaga 94; vreme je hladno in megleno.

Križi in težave naših obrtnikov

ZBOROVANJE PEKOV IZ MARIBORSKEGA IN PREVALJSKEGA OKRAJA.

V nedeljo, 5. t. m. so v Mariboru zborovali pekovski mojstri, ki se jih je zbralo iz obeh mariborskih in prevaljskega okraja preko 50. Zborovanje, katerega je vodil predsednik g. Jakob Koren, so pozdravili obrtnozadružni nadzornik g. Založnik v imenu nadzornega oblastva, tajnik »Saveza pekarskih obrtnikov u Zagrebu« g. Bašić in delegati zunanjih pekovskih strokovnih organizacij. Zborovanje je bilo po svojem poteku in po podanih referatih zelo zanimivo in živahno. Obravnavalo je pa tudi dva prav važna predmeta za pekovsko stroko: ureditev nočnega dela in pristop k državni strokovni zvezi.

O obeh vprašanih je podal izvrstno poročilo zagrebški delegat g. Bašić, ki je dokazal, da se prepoved nočnega dela dozdaj nikjer ni mogla uvesti v naši državi, pa se niti v tujih državah, katere s prepovedjo nočnega dela skušajo omejevati konzum kruha radi svoje pasivnosti v žitnem pridelku, ni mogla oktroirati. V nobeni državi, ki je interesirana na obilni porabi svojih žitaric, ne mislijo na prepoved nočnega dela. Govornik je priporočal za moderne, s stroji opremljene

pekovske obrate določitev take ure za začetek splošnega dela, da bo mogoče dosti rano konzumentom oddajati presno pecivo, za obrate, v katerih se vrši ročno delo, pa zahteva popolno svobodo, ker je drugače takim obratom nemogoče konkurirati. Skupščina je sklenila soglasno zahtevati enotno ureditev nočnega dela ob uri, za katero so se zedinili vsi skupščinarji, in uvedbo nedeljskega počitka v vsej državi.

Skupščina je nadalje sklenila soglasno, da se združenje včlani v novi Zvezi pekovskih združenj, katere naj ima svoj sedež v Zagrebu. S tem članstvom je zvezano tudi naročilo strokovnega lista »Pekar«, ki ga izdaja zagrebška zveza. Povodoma zahteve po izločitvi prevaljskega okraja iz združenja, je zagrebški delegat podal zanimivo izjavo, češ, da Slovenci zavidajo obrtniki iz ostalih banovin za njihove strokovne organizacije in da pomeni predpis kolektivnih organizacij za obrtništvo deficit.

Zborovanje, ki se je pričelo kmalu po 9. uri, je trajalo brez prestanka do 14. ure.

Poneverba v Jadranski kleti

Trdoživ Dalmatinec pred sodniki.

Našim čitateljem je še v spominu zgodba dveh natakarijev Šimeta Stanešića in Jožeta Bačića, ki sta bila uslužbena pri g. Zorčiću, lastniku »Jadranske kleti« v Mlinski ulici. Ker jima je gospodar po polnoma zaupal, sta natakarija izrabila njegovo zaupanje in ga prikrajšala skupno za 34.000 Din. na ta način, da sta kradla zapitke in jih nista izročila gospodarju.

Dolgo časa se je z zadevo bavila mariborska policija, ker sta oba nepoštena natakarija izginila iz Maribora brez sledu in sta bila šele po daljšem zasledovanju izsledena v Splitu in pripeljana v Maribor. Pri prvi razpravi je Bačić odkrito priznal, da je poneveril 14.000 Din in izpovedal, da ga je k temu nagovarjal tovariš Stanešić, ki je olajšal gospodarjev žep za 20.000 Din, kar pa je pri razpravi odločno zanikal. Bačić je bil takrat obsojen z ozirom na skesano priznanje le na 4 mesece zavora, in to pogojno, Stanešić pa na 7 mesecev zavora. Proti razsodbi je Stanešić vložil 2krat zaporedoma priziv, in mu je bilo obakrat ugodeno, a je bil vendar vselej obsojen na 7 mesecev zavora.

Tretja obravnava je pa bila včeraj pred tukajšnjim sodiščem in je bil zaslišán kot prič tudi Jože Bačić. Razprava je trajala nad 1 uro. Bila je zelo dramatična. Bačić je govoril resnico, Stanešić pa je odločno vse zanikal. Ko je predsednik razglasil obsodbo, ki se je glasila na 7 mesecev zavora, je v vročem Dalmatincu zavrela kri in je z vso silo planil na svojega tovariša Bačića in ga pri-

čel obdelovati s pestmi po glavi. Njegov nastop proti Bačiću je povzročil precejšnje razburjenje v sodni dvorani. Predsednik je Stanešića kaznoval z 10dnevni disciplinski zaporom, kjer se mu bo ohladila razgreta kri, nato bo pa imel priliko delati pokoro za svoj greh dolgih 7 mesecev za zamreženimi okni.

Ptu

Občinska seja. Redna seja občinskega sveta bo v četrtek 9. tm. ob 18. uri v posvetovalni dvorani na mestnem magistratu.

Prostovoljno gasilno društvo v Ptuj ima v nedeljo 12. t. m. izredni občni zbor. Razpravljalo se bo o organizaciji po novem gasilnem zakonu.

Glasbena Matica v Ptuj priredi v soboto 11. t. m. ob 20. uri v lastnih prostorih koncert s sodelovanjem pianista Dumičića.

Tatvina gonilnega jermena. Neznani storilci so vlomili v strojno poslopje parne žage v Medvedcih, občina Sp. Polskava, last inž. Teodorja Majča, in odnesli gonilni jermen, ki je bil napet na lokomobilu. Škoda presega 3.500 Din. Jermen je 15 m dolg, 28 cm širok in ¼ cm debel. O tatovih ni duha ne sluha.

Vlomljeno je bilo tudi v trgovino Petra Ojnika v Moškanjcih. Tatovi so odnesli razno blago v vrednosti 3.700 Din. Orožniki so vlomilcem že na sledu.

Kino. V sredo 8. in v četrtek 9. tm. se obakrat ob 20. uri predvaja »Svobodno srce«. Vesela opereta z G. Fröhlichom, Anny Ahlers in Ernestom Verebesom v glavnih vlogah. Kot dodatek Ufin tednik.

Skrivnost pranja:

ALBUS terpentinovo milo

Sokolstvo

»Potepuhi« v Studencih. V nedeljo so otvorili studenški diletanti v Sokolskem domu na društvenem odru svojo sezono z zelo uspešno in privlačno opereto C. M. Ziehrerja »Potepuhi«. To je že četrta sezona, v kateri igrajo to opereto, a vedno ima še toliko privlačnosti, da napolni dvorano. Tako tudi topot; precej povečana in na novo preurejena dvorana je bila zasedena do zadnjega kotička — mor da deloma tudi radi tega, ker je bila to ljudska predstava s precej znižanimi cenami. Novi stalni oder se je pokazal kot zelo praktičen, sijajna je električna razsvetljava, kakršne menda nima nobeden drugi diletantski oder. Delo samo je uspelo kakor vedno tudi tokrat izredno dobro, morda je bil tempo igre še celo boljši kakor sicer. Nastopilo je nekaj novih moči, ki so igro deloma poživile; tudi v režiji je bilo sprememb, in to ne v škodo celote. Inscenacija popolnoma nova, okusna in primerna. Občinstvo je prišlo na svoj račun ter se je nasmejal do solz — in to tudi tisti, ki so videli delo že po petkrat in še večkrat; kajti vsakokrat jim prinese nekaj novega, če ne drugi, vsaj Kampel s svojimi kiticami. Bil je večer veselega in sijajnega razpoloženja, kakršen je za otvoritev sezone in za sedanje kritične čase primeren in potreben. Glasbeno vodstvo je imel br. Šušteršič, režijo br. Lintner. D. B.

SOKOL MARIBOR II.

Redna odborova seja Sokola Maribor II Pobrežje bo v petek, dne 10. nov. ob ¼ 8. uri zvečer pri Renčlju. Zdravo.

Sport

Sportna prireditve na vrhovih

Drugi pohorski tek.

Drugič so se v nedeljo naši atleti in smučarji pomerili na skoraj že tradicionalni tekaški progi Ruška koča—Pohorski dom. Da tokrat ni nagajalo vreme, bi letošnja prireditve znatno nadkrillila lansko, ko je startalo 30 tekmovalcev, dočim jih je bilo sedaj na startu samo sedem.

Dasi so poleg prireditelja S. S. K. Maratona prijaviili svoja moštva tudi celjska »Jugoslavija«, Celjski smučarski klub, dalje tukajšnji smučarski klub, »Železničar« in »Rapid«, so se pojavili v nedeljo popoldne na startu le tekmovalci

celiske Jugoslavije, Mariborskega smučarskega kluba in prireditelja. V soboto popoldne, ko bi se morali tekmovalci odpraviti na Pohorje, je namreč v Mariboru hudo deževalo, na Pohorju pa je ves popoldne in vso noč močno naletaval sneg, tako da ga je bilo včeraj jutraj, ko je padla temperatura, pri Ruški koči okrog 30, pri Pohorskem domu pa okrog 20—25 cm.

Kot prvi se je plasiral v lahkootletski skupini favorit Grmovšek od »Maratona« v času 16:01, drugi Maratonec Štruel (16:31) in tretji Rudolf Vengušt (16:46), član SSK. Jugoslavija iz Celja.

Od smučarjev je dospel prvi na cilj Franc Seidler (SSK. Maraton) v času 18:05, drugi pa član Mariborskega smučarskega kluba Mirko Pinterič v času 19:32. Odmoštev se je plasiralo samo moštvo SSK. Maratona (Grmovšek, Štruel in Kebrič) v povprečnem času 16:07.

Po objavi rezultatov je izročil vodja tekme, predsednik zadruge »Pohorski dom« zmagovalcu Štefanu Grmovšku ličen pokal, darilo zadruge »Pohorski dom«.

Pripomniti moramo, da je šla uprava »Pohorskega doma« tekmovalcem v vsa kem oziru z izrednim razumevanjem na roko. Pridobila si je s svojo naklonjenostjo zaslugo, da postaja ta tek, ki se je vršil letos drugič, in se bo odslej vršil vsako leto, tradicionalna prireditev mariborskih lahkootletskih in smučarskih tekmovalcev. Prireditelju pa priporočamo, da organizira sedaj jeseni češče take teke v neposredni bližini mesta. Bilo bi to potrebno pred vsem za smučarje-tekmovalce.

Odlikovanje zaslužnih zimskosportnikov. Smučarska sekcija HAŠKA praznuje letos 25 letnico svojega obstoja ter bo ob tej priliki izvedla jubilejne prireditve. Pod pokroviteljstvom podbana savske banovine in predsednika Zveze sportnih zvez g. dr. Hadžija sestavljeni odbor je na svoji seji 31. oktobra soglasno podelil znanemu našemu zimskosportniku in predsedniku MZSP in Smučarskega kluba g. Bruni Parmi za zasluge za razvoj jugoslovanskega smučarskega sporta diplomu. Tudi Mariborski zimskosportni podzvezi je bila podeljena za propagando zimskega sporta diploma. Čestitamo!

Medklubski odbor LNP, službeno. V nedeljo 12. t. m. se odigrajo naslednje tekme: v Mariboru ob 10. dopoldne na igrišču SK Svobode prvenstvena tekma

Zamot-Či:

Kriza in denar

V tretjem denarnem zavodu, kamor sem se tedaj napotil, ni bilo skoraj nobenih dvigateljev. Srečen, da mi ne bo treba dolgo čakati, prezentiram knjižico, da dobim tretjega »metuljčka«. Kar prisodbiha v čakalnico mestna dama orjaške postave in zahteva, naj se ji izplača 10.000 Din. Uradnika oblije najprej rdečica, nato postane bled in prosi damo, naj bi se izvolila potruditi k gospodu ravnatelju. Dama gre s trdimi koraki v sobo ravnatelja. Ker je pustila vrata za seboj odprta, sem videl in slišal naslednje: dama zahteva izplačilo 10.000 Din, ravnatelj ji prigovarja, naj nekaj dni potrpi, bo že dobila, danes baje ni več toliko v blaginji, se je veliko izplačalo, vložilo pa nič. Dama, že poprej zelo rdeča v obrazu, postane od razburjenja višnjevo-zelenkasto-rdeča in zahteva takojšnje izplačilo. Beseda da besedo, glasova sta vedno jačja in vse pomirjevanje s strani ravnatelja ne pomaga nič. Dama udari po mizi in zagradi za tintnik, ga dvigne in.... Že sem mislil, da ga je vrgla ravnatelj v obraz, pa si je v zadnjem hipu le premislila. Z naglimi koraki je zapustila ravnateljevo sobo in kot sopihajoča lokomo-

tiva ter s koraki, da se je skoraj čakalnica tresla, odšla na ulico. Ravnatelj pa si je takrat brisal pot s čela.... Tudi jaz sem odhajal z »mešanimi« občutki. Zares, ne zavidam uradništva v denarnih zavodih!

Mine 14 dni. Moje »romanje« po denarnih zavodih se spet prične. Ne vem, ali so v njih vsak dan taki prizori, ali pa imam prav jaz tako srečo, da jih doživim, vidim in potem »prežvekujem«, dejstvo je, da se pogosto dogajajo.

Stojim v dolgi vrsti dvigateljev. Pri okencu pride na vrsto neki že nad 60 let star kmet, ki prosi z jezo jokajočim glasom za 1 »jurja«, češ, da ima doma 6 otrok, nima pa ne soli ne kruha in ne tobaka. Občinstvo postane s časom razburjeno, slišijo se glasovi o škandalu, da se niti za kruh za gladno deco ne da, naj vzame hudič vse posojilniške uradnike itd. Neka dvigateljica še zakliče v nemškem jeziku precej na glas, naj skoči ta kmet v Dravo, da bo uradnikom potem več denarja ostalo. Uradnik pri okencu pokliče ravnatelja in mu stvar razloži. Zares je dobil dotični kmet nato 1 »jurja«. Zapomnil sem si ime tega kmeta v nadi, da bom dobil prihodnjič tudi jaz več ven, ko se bom na njega skliceval. Čez več dni pa čitam v časopisu, da je bilo neke-

mu kmetu istega imena na Dravskem polju ukradeno več tisoč dinarjev z nekega zaboja. V denarnem zavodu sem nato zvedel, da je bil okraden prav ta »moj« kmet in za natančno isto vsoto, kolikor je sčasoma dvignil! Čudno: ta kmet ni imel baje niti za kruh itd., pač pa več »jurjev« v zaboji in je povzročil v denarnem zavodu skorajda revolucijo med dvigatelji...

V istem denarnem zavodu so mi kot »corpus delikti« pokazali pismo nekega »Amerikanca«, ki je pred več leti naložil nekaj nad stotisoč. Grozil je, da je »Amerikanec«, da bo naredil po »amerikansko«, ako ne dobi vsega svojega denarja. Prišel bo z ameriškanskim samokresom, postrelil uradnike z ravnateljem vred, da bo vse krvavo. Stavki glede tega so bili s človeško ali živalsko krvjo rdeče podčrtani. Hm! Jaz bi ne bil rad v koži uradnikov...

Sčasoma sem se seznanil s tem in onim uradnikom in ravnateljem. Vsi so mi zagotavljali, kako težke čase preživljajo že tretje leto radi nezaupanja vlagateljev. Vse dviga, dviga in vlaga pa jih le malo. Kmečki moratorij duši celo poslovanje, gotovine ni in vse hoče imeti le gotovino. Baje je nameščencem denarnih zavodov najbolj težko, če vidijo, da ta ali oni vlagatelj ni dvignil po 2. 3 leta ničesar, pri-

nese n. pr. rubež davčnega urada, denarni zavod pa mu ne more toliko izplačati. Ako bi mu izplačal, bi ne preostalo za druge, in moral bi se zavod zapreti. Tudi drugih sličnih primerov je več. Opetovano sem slišal, kako je neki uradnik pripovedoval dvigateljem, da imamo sedaj 7 svetopisemskih suhih let. Ko bodo ta minila, bo že boljše. Toda, kdaj bo to? Mi lahko kdo na to odgovori? Če ne, vem jaz: Po mestu in okolici slišim, da je baje za težke milijone denarja poskrita v blaginjah privatnikov, v »škrinjah in šumfah«. Ta denar je mrtev, ker ne cirkulira. Če bi se vložil v v r n e denarne zavode, bi se zamogla dobivati spet hipotekna posojila za zidanje hiš, zaslužili bi stavbeniki, obrtniki, trgovci, delavci in moreče krize bi bilo kaj kmalu konec. Tako je bilo pred izbruhom denarne krize, tako bi lahko bilo danes. Primaruha, ljudje si delajo sami denarno krizo, pa še zabavljajo! In mi stari »kronski upokojenci« zares nimamo niti za tobak, ker pokojnine je za živeti premalo, za umreti preveč, naših težko prihranjenih dinarčkov pa ne dobimo ven, da bi si lahko za zimo preskrbeli drva, premog in toplejšo obleko, ker so »zamrzili« po privatnih blaginjah, »škrinjah in šumfah«.

Marlj Skafan:

OCEANOPOLIS

Roman o skrivnosti človeške prošlosti

120

Doljan in Intela sta si segla v roke in Rearis ju je prekril s svojim plaščem. Tedaj je zbor svečnikov zapel nove psalme in mlada dekleta so zopet zarajala. Tako sta stala ženin in nevesta nekaj časa nepremično, se potem poklonila pred kipom božanstva, pokleknila in se s čeli dotaknila preproge. Veliki duhoven je odmaknil svoj plašč in spregovoril:

»Pojdita, mož in žena, v novo življenje, in On pred katerim sta se poklonila, naj vaju spremlja s svojo ljubeč mislijo in svojim neskončnim božjim blagoslovom! Tako naj se zgodi in naj ostane!«

Se bolj mogočno so se tedaj oglasile melodije veličastne godbe in vse svetišče je zapelo prastaro cerkveno pesem:

»Slavljen bodi, ki si pravil, razvoj in konec, ki si solnce na nebu in rosa na travi, biser v kamnu in zvezda v daljavi, tla, morje, nebo in veselje brez kraja,

ki si čuvar ljubezni in vsega iz nje rojenega; slavljen bodi v novi združitvi in v novem rodu...«

Cerkvenih obredov poroke Doljana in Intele je bilo s tem konec. Kot mož in žena sta pokleknila še enkrat pred kip božanstva in se mu zahvalila za zmago njune tako težko preizkušane ljubezni. Nato se je pričelo čestitanje.

Prvi je čestital mladoporočencema veliki duhoven sam, nato inženjer Skomar, za njim profesor Roškar, potem so pa sledili senatorji, svetovalci in vsi drugi navzoči. Trenutek nato sta se Doljan in Intela pokazala prvič kot mož in

žena množici, ki je bila zbrana zunaj na trgu. Ko ju je zagledala, ju je pozdravila z gromkim vzklikanjem, ki se dolgo ni hotelo poleči. Vsa njuna pot iz svetišča do dvorca Semisa Ramisa, ki je sedaj postal tudi domovanje dr. Danila Doljana in obeh njegovih gostov, sta doživljala največji trijumf, bila sta deležna najiskrenejšega navdušenja in izrazov najglobljih čuvstev vdanosti. Njuna poroka je pomenila za podmorje največji praznik, ki je presegal celo praznovanje obletnic potopitve Atlantide in čudežne rešitve Semisirisa. Največje prireditve so bile v Semisovem parku, kjer se je zbral skoraj ves Oceanopolis. Godbe so igrale najlepše melodije, nastopali so pevski zbori, igralo se je najrazličnejše igre in točile se najboljše pijače, ki so dvigale razpoloženje.

Istočasno je bilo veliko poročno slavlje v dvorcu Semisa Ramisa, kjer so bili zbrani vsi člani vlade, vsi odličniki in gosti. Povabljeni so bili celo bivši senatorji Belis, Menezis in Reizis, ki so že v kratkem času spoznali, da ve tudi nova vlada varovati blagor podmorskega ljudstva. Na velikem banketu je mladoporočencema nazdravil prvi inženjer Skomar. Dvignil je čašo in dejal:

»Današnji dan je najsrečnejši za moje življenje, kajti doživel sem trenutek, ko se je izpolnil ves moj sen. Dolge mesece in leta se nisem hotel vdati misli, da je moj prijatelj Doljan mrtev. Vedno znova sem upal, da se bo oglasil in vr-

nil, vedel sem, ta takrat, ko se je spustil s svojim aparatom na dno oceana, ni izginil naravno, tako, kakor bi bil tedaj, če bi ga bila požrla kaka neznana morská pošast. Sedaj se je izpolnila moja želja videti ga zopet in biti mu ob strani. Izpolnilo se je še več, kakor sem pričakoval. Danes praznujemo tu njegovo poroko s princeso Intelo, potomko stare vladarske rodbine Atlantov. Na ta način se je združilo podmorje z nadmorskim, da ustvari s skupnim delom novo bodočnost človeškemu rodu na naši zemlji. Ponosen sem, da smem prisostvovati temu velikemu dogodku, ki bo ostal z zlatimi črkami zapisan v zgodovini. Ime Doljana in Intele bo preživelo veke. Zato dovolita, da vama nazdravim, želeč vama, da bi se izpolnile vse sanje, ki sta jih sanjala in da bi dovršila vse načrte, ki sta jih zamislila. Živela Danilo in Intela!«

»Tudi jaz,« je dejal profesor Roškar, »se moram pridružiti željam prijatelja Skomarja. Če se je izpolnila njegova želja, potem se je izpolnila moja v še veliko večji meri. Vse svoje življenje od svojih ranih let sem posvetil znanosti, v prvi vrsti pa preiskovanju stare zgodovine človeškega rodu na zemlji. Egiptologija je bila moja najljubša stroka. Potem nje sem si ustvaril prepričanje, da je morala celina Atlantida v resnici obstajati, da torej spomin nanjo ni le pravljica, ki se nam je ohranila v grški literaturi. Prav tako sem sklepal, da je morala biti ta Atlantida zibelka tiste kulture, ki se je razširila na Ameriko in Afriko. Vedel sem, da je moral biti izvor verstva starih kulturnih Indijancev in starih Egipčanov skupen, da je to verstvo moralo izhajati iz nekega starejšega kulturnega središča. To kulturno sre-

dišče je mogla biti samo Atlantida. Na zemlji je bilo nešteto profesorjev, ki so ugovarjali mojim trditvam, jih skušali pobiti in mi dokazati, da se motim. Vdal se nisem. Sedaj je zmaga moja. Tu je dokaz, da je bila moja zamisel pravilna. Tu je živ dokaz, proti kateremu ni več ugovora. Sam stojim na tleh središča nekdanje Atlantide, ponosnega Semisirisa, in na tleh njegovega naslednika Oceanopolisa. Tu krog mene stoje čudeži, ki si jih ne bi bil mogel nikoli zamisliti, ki sploh nikoli ne bi bil verjel, da so mogoča. Tu stoje podmorske ulice in ceste, širijo se trgi in parki, dvigajo se pod strop palače in v njih žive resnični potomci atlantskega ljudstva. Z mojim prihodom v podmorje se odpira človeštvu docela nov pogled na preteklost. Srečen, neskončno srečen sem, da sem prav jaz mogel doživeti to velikansko čudo, da sem mogel priti med vas, dragi moji. Poslej bom ostal med vami, postal bom prostovoljen jetnik podmorja. Zagrebel se bom v vaše knjižnice in arhive. Studiral bom in proučeval vse kar hranijo vaši neprecenljivi zakladi. Žal mi je le, da so moje telesne moči že šibke in so leta mojega življenja že šteta. In za vse to se moram zahvaliti trem: doktorju Danilu Doljanu, inženjerju Skomarju in princesi Inteli. Prvi je organiziral ekspedicijo na dno Atlantskega oceana, drugi je skonstruiral potapljaški aparat, princesa pa je s svojo ljubeznijo omogočila velik načrt za novo delo Oceanopolisa v korist celokupnega človeštva. Hvala vsem trem in hvala vsem drugim! Živeli!«

Senator Astis je pretolmačil zbranim profesorjeve besede, potem se je pa obrnil k njemu in mu dejal:

(Dalje prihodnjič.)

SK Panonija (Murska Sobota):SK Svoboda. Službujoči odbornik g. Knez. Na igrišču SK Železničarja ob 13. prvenstvena tekma ISSK Maribor mladina:SK Železničar mladina in ob 14.30 prvenstvena tekma SSK Celje:SK Železničar. Službujoči odbornik g. Marusig. V Čakovcu se odigra ob 14.30 na igrišču Čakovčevega SK prvenstvena tekma SK Gradjanski:SK Drava (Ptuj). Službujoči odbornik g. dr. Meznarič. Tajnik.

ISSK Maribor v nedeljo zopet v Ljubljani. V nedeljo 12. t. m. gostuje ISSK Maribor zopet v Ljubljani, kjer bo odigral proti SK Iliriji prvenstveno tekmo.

Nacionalna liga. V nedeljo 12. tm. se nadaljuje tekmovanje za državno nogometno prvenstvo z dvema tekmama, in sicer se srečajo v Zagrebu Hašk:Primorje in v Beogradu Jugoslavija:BAŠK.

Občni zbor Medklubskega odbora LNP bo v nedeljo 12. tm. ob 10. uri dopoldne v posebni sobi hotela »Mariborski dvor«. Klubi mariborskega okrožja se naprošajo, da pošljejo na občni zbor svoje opolnomočene zastopnike. (Službeno iz MOLNP).

Zbor nogometnih sodnikov, poverjenišvo Maribor, službeno. Drvi ob 19.30 sestanek vseh sodnikov pri »Orlu«. — Dnevni red: poročilo občnega zbora ZNS v Beogradu.

Iz LNP. Z ozirom na dopis predstojništva mestne policije v Mariboru se preloži prvenstvene tekme, ki bi jih imel odigrati SK Rapid v jesenski sezoni v

Mariboru, na spomladansko sezono. Pozivajo se klubi LNP, da čimprej dopslejšje LNP svoje točne naslove, na katere se bo pošiljal po JNS izdani tednik, in sicer brezplačno. Nadalje naj klubi za podvezni arhiv pošljejo v prepisu en izvod svojih klubskih pravil z navedbo odloka, pod katerim so bila od oblasti potrjena, nadalje morajo klubi istotako za podvezni arhiv poslati skico svojega igrišča z navedbo dimenzij ter številom sedežev in naprav na igrišču.

Mariborska zimskosportna podzveza bo izdala v kratkem svoj zimskosportni spored za sezono 1933-34. MZSP prosi interese, ki bi v tem sporodu inserirali, naj to javijo podzvezi do 15. tm.

Deklina zvljaka.

Gospa je zalotila svojo služkinjo prav v trenutku, ko je ljubimkalo z dimnikarjem:

»Za božjo voljo, Anica, kaj te je zmotilo, da si se tako daleč spozabila in se vdala dimnikarju?«

»Ne vem niti sama. Kar naenkrat mi je postalo črno pred očmi...«

Papiga.

Ko je prišel deželan v mesto, je opazil papigo, ki mu je tako ugajala, da jo je delj časa ogledoval.

»Kaj me gledaš?« se je naenkrat zadržala papiga.

Mož se je prestrašil, snel klobuk z glave in dejal: »Oprostite, mislil sem, da ste nekaka — ptica.«

Stradanje ljudi in živali

Koliko časa preživi človek brez hrane?

Kadar žival ničesar ne je, požira tako rekoč lastno telo tako, da postane iz vegetarijanca mesojedec, kar se da dokazati na podlagi procesov v organizmu sa mem med gladovanjem. Gladujoče telo dobiva hrano iz lastnih zalog, kar se vidi tudi na ljudeh, ki so virtuozji v gladovanju, kakor je bil Italijan Succ. Samo ob sebi umevno pa je, da so te zaloge vedno manjše, kajti telo gladujočega človeka postaja vedno lažje. Čeprav gladujoča žival ne zavžije nobene hrane, vendar izloča v manjši množini blato, kar je razumljivo, ker se hrani kot rečeno iz za log lastnega telesa. Gre tu za ostanke sokov, izlivajočih se v čreva, zlasti žolča. V začetku si pomaga telo v prvi vrsti z glikogenom, nabranim v jetrih, mišicah itd., potem pa pride na vrsto maščoba in beljakovine. Zanimivo je, da gladujoča žival štedi beljakovine tako, da jih izloča telo le v neznatnih količinah, kolikor je pač nujno potrebno. Telo postaja lažje v prvi vrsti zaradi krčenja maščobnih zalog.

Pri živalih, ki so poginile od lakote, so našli samo 1/30 količine maščobe, ki je je imela žival v začetku poskusa. Tudi teža mišičevja pade do dveh tretjin, dalje se skrči drobovje in tudi koža. Pač pa skoraj nič ne izgube na teži možgani in srce. To je jasno, kajti narava sama skrbi, da

pridejo na vrsto najprej organi, ki jih lah ko telo pogreši, dočim možganov in srca ne more pogrešati. Ob smrti od lakote izgubi telo na teži približno dve petini. Succ je izgubil vsak dan približno en od stotek svoje teže. Človek prenese do 50 dni popolnega glada, pes do 60, mačka komaj 20, korj pa komaj 8 dni. Mnogo je odvisno od množine maščobe. Živali, ki imajo malo maščobe, kmalu poginejo od lakote. To vidimo pri mladih psih, ki poginejo že čez tri dni. Dvoživke pa lahko žive brez hrane tudi 2 leti, posebno pri nizki temperaturi. To je razumljivo, kaj ti njihovo hladno telo ima slabo menjavo snovi.

Tako si lahko razlagamo, da se nižje živali in rastline zbude iz dozdevne smrti tudi čez več let, kajti v stanju »skritega življenja« se snovi v njih menjavajo le neznatno. Lakota ne povzroča posebnih hudih bolečin. Besnost pri gladujočih ljudeh se pojavi le, če je glad v zvezi s težkimi duševnimi doživetji ali duševnimi motnjami. Drugače pa prenaša človek glad težko samo prve dni, ko misli ne prestando samo na jed in ko mu postaja slabo, posebno čez dan, ko je sicer varen jesti. Kmalu pa otopi tako, da mu jed ne diši posebno, tudi če bi lahko jedel. Tudi žival išče najprej hrane, potem pa otopi in končno oslabi tako, da začne počasneje dihati, žival postane zaspana, telesna toplota pade in smrt nastopi v spanju, kakor da je luč življenja počasi, neopazno ugasnila.

Mali oglasi

Razno

GOSPODARSKA JABOLKA
addajam dnevno po najnižjih cenah. Koroševa 23. skladišče. 4248

MLEKO PO DIN 1,50
dostavlja na dom v vsaki količini. Naslov v upravi »Večernika«. 4245

Prodaj

NOVA, MEHKA SPALNICA,
moderna, pobarvana, za 1800 Din na prodaj. Miklošičeva 6, mizarstvo. 4250

ŽELEZNA PEČ
(gašperček) štev. 5, poceni na prodaj. Vprašati, Studenci. Dr. Krekova ulica št. 4. 4252

I SAKO

s bobrovo kozuhovino in ovratnikom iz opusuma, ugodno na prodaj. Iz prijaznosti se lahko ogleda v trgovini Granič, Gosposka ulica 7. 4255

LESENA MEDSTENA

z okencem, 7 m dolga in 2 m visoka, ugodno na prodaj. Ogleda se iz prijaznosti v skladišču »Merkur«, Meljska cesta 12. 4256

SADNO DREVJE

vseh najboljših sort, jabolka, hruške, črešnje, breskve in orehe, ima za jesensko saditev na prodaj Mihael Kovačič, drevesničar, Sv. Peter pri Mariboru. 4249

Oglašujte!

Kupim

KUPIM SLOVENSKO
NARODNO NOSO
s pečo, Koseskega 4. 4251

Sobo odda

OPREMLJENO SOBO
oddam. Mlinska ulica 6. 4254

OPREMLJENO SOBO,
solčno, oddam stalnemu mirnemu gospodu. Razlagova ulica 25, II. desno. 4246

Službo išče

ŠIVILJA ZA DAME
in otroke išče zaposlitve. Gre tudi na dom. Naslov: Smetanova ulica 38, pritličje, vrata I. 4253

TRGOVSKI POMOČNIK,
manufakturiist, doslužen vojak, vešč slovenščine, srbohrvaščine in nemščine ter strojepisja, išče primerne službe. Nastopi takoj. Naslov v upravi lista. 4233

Znižali smo
ceno knjigi

»Prokletstvo ljubezni«

od Din 35,- na
Din 23,-

Dobite jo v upravi Jutra in Večernika
v Mariboru, Gosposka ulica štev. 11